

# فرزانگان کردوان علیا و استفتائات

برخی از یادداشتهای فقیه فرزانه آیه الله حاج شیخ علی بحرینی دشتی

در شرح حال اجمالی علمای فامیل از کردوان بوشهر

به ضمیمه استفتائات معظم له از مراجع عظام تقلید

### شناسنامه کتاب

|                                  |               |
|----------------------------------|---------------|
| فرزندگان گردوان علیا و استفتائات | □ نام کتاب:   |
| علی بحرینی دشتی                  | □ نویسنده:    |
| بین الحرمین                      | □ ناشر:       |
| سیمای کوثر                       | □ چاپ:        |
| ۱۹۲ صفحه                         | □ تعداد صفحه: |
| اول / ۱۳۸۷                       | □ نوبت چاپ:   |
| وزیری                            | □ قطع:        |
| ۱۰۰۰ نسخه                        | □ شمارگان:    |
| ۳۵۰۰ تومان                       | □ قیمت:       |

شابک: ۸-۸۱-۹۶۹۴-۹۶۴-۹۷۸

## فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۷

### ● بخش اوّل

#### شرح حال اجمالی علما و شخصیت‌های فامیل و کردوان علیا به ضمیمه چند بحث اخلاقی

|         |                                                                                 |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------|
| ۱۵..... | نگاهی کوتاه به شرح حال شخصیت‌های بزرگ علمای بحرینی از حدود دویست سال پیش تاکنون |
| ۱۷..... | حالات شیخ عبدالنبی                                                              |
| ۱۹..... | شیخ محمد بحرانی:                                                                |
| ۲۳..... | آیه‌الله شیخ حسن امامی حجتی:                                                    |
| ۲۸..... | عالم کامل، عارف زاهد، شیخ احمد بحرینی:                                          |
| ۲۹..... | خاطره تلقین:                                                                    |
| ۳۰..... | خاطره سفر مشهد:                                                                 |
| ۳۰..... | اما فرزندان آن مرحوم:                                                           |
| ۳۰..... | ۱. شیخ عبدالمهدی بحرینی:                                                        |
| ۳۴..... | ۲. بیوگرافی مؤلف                                                                |
| ۳۵..... | بیماری و...                                                                     |
| ۳۶..... | بازگشت به نجف                                                                   |
| ۴۵..... | پیاده رفتن به کربلا                                                             |
| ۴۷..... | کرامت حسینی                                                                     |
| ۴۸..... | حزب بعث و اخراج ایرانی‌ها                                                       |
| ۵۱..... | ورود به بندر گناوه                                                              |
| ۵۲..... | هجرت به قم                                                                      |
| ۵۴..... | بازگشت به گناوه                                                                 |
| ۵۵..... | ۳. شیخ حسین بحرینی:                                                             |
| ۵۶..... | ۴. شیخ محمد بحرینی:                                                             |
| ۵۶..... | ۵. شیخ عسکر بحرینی:                                                             |
| ۵۷..... | دختران مرحوم شیخ احمد:                                                          |

|     |       |                               |
|-----|-------|-------------------------------|
| ۵۷  | ..... | مشایخ محمودی                  |
| ۶۸  | ..... | درختان سدر                    |
| ۷۰  | ..... | موقوفات کردوان علیا           |
| ۷۱  | ..... | قبرستان کردوان علیا           |
| ۷۴  | ..... | یک خاطره معنوی                |
| ۷۵  | ..... | عبایافی:                      |
| ۷۵  | ..... | علما و طلاب کردوان            |
| ۷۸  | ..... | و عاظ کردوان                  |
| ۸۱  | ..... | بندر گناه                     |
| ۸۴  | ..... | روستاها و تبلیغ:              |
| ۸۴  | ..... | آشنایی با برکت:               |
| ۸۶  | ..... | رؤیایی که به حقیقت پیوست      |
| ۸۷  | ..... | سفر معنوی حج:                 |
| ۸۸  | ..... | چند تذکر اخلاقی               |
| ۸۸  | ..... | ۱. امر به معروف و نهی از منکر |
| ۹۵  | ..... | حرمت شرب خمر                  |
| ۹۸  | ..... | حرمت قماربازی                 |
| ۱۰۳ | ..... | رابطه قمار با جنایات          |
| ۱۰۴ | ..... | اهمیت ازدواج                  |
| ۱۰۷ | ..... | کراهت مجرد زندگی کردن         |
| ۱۰۸ | ..... | آداب ازدواج                   |
| ۱۱۳ | ..... | غنا چیست؟                     |
| ۱۱۳ | ..... | فلسفه تحریم غنا               |

## ● بخش دوم

### استفتانات

|     |       |                                               |
|-----|-------|-----------------------------------------------|
| ۱۸۶ | ..... | به یاد علما و بزرگان و شخصیت‌های دینی و مذهبی |
| ۱۸۷ | ..... | نمونه‌ای از تقریرات فقه مؤلف:                 |
| ۱۸۸ | ..... | نمونه‌ای کتاب تقریرات الاصول نوشته مؤلف:      |

## پیشگفتار

آفریدگار عالم، پس از خلقت انسان، فلسفه آفرینش را توسط پیامبران، اوصیا و اولیای خود به آنان ابلاغ نمود.

هدف اصلی فرستادگان، سفیران الهی و فقها، تعلیم و تربیت است<sup>۱</sup>

امیرالمؤمنین فرمود: آیا از آن که به حقیقت فقیه است به شما خبر ندهم؟ او کسی است که مردم را از رحمت ناامید نکند، از عذاب خدا ایمن سازد، و به آنها رخصت گناه ندهد و قرآن را از روی بی میلی رها نکند و سراغ غیر قرآن برود. همانا در علم بی فهم، خواندن بی تدبّر و عبادت بی تفکّر خیری نیست.<sup>۲</sup>

و تردیدی نیست در این که علم مقدمه تبلیغ، خودسازی و سازندگی می باشد. همانا بندگان دانشمند خداوند که از یزدان پاک حساب می برند.<sup>۳</sup>

چنین گفت پیغمبر راستگو ز گهواره تا گور دانش بجوی

در سخنی زیبا رسول خدا به ابوذر فرمود:

ای اباذرا نشستن یک ساعت در مجلس مذاکره علمی، از پیاخاستن هزار شب (برای عبادت) و انجام هزار رکعت نماز در هر شب، نزد خدا محبوب تر است. و نیز از هزار پیکار در راه خدا و خواندن تمام قرآن پیش خدا دوست داشتنی تر است.

---

۱. هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَ يُزَكِّيهِمْ وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (جمعه / ۲)

۲. شرح اصول کافی ۲/ ۸۰.

۳. اِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ.

ابوذر گفت: ای رسول خدا! آیا مذاکره علمی از خواندن تمام قرآن هم بهتر است؟ حضرت فرمود: ای اباذر! نشستن ساعتی برای فراگیری دانش، از دوازده هزار مرتبه قرائت قرآن هم پیش خدا محبوب‌تر است. بر شما باد به فراگیری علم، زیرا به دانش است که حلال خدا از حرام او شناخته می‌شود. ای اباذر! نشستن ساعتی برای فراگیری علم بهتر از عبادت یک سال است که روزها، روزه‌ها و شب‌ها عبادت کنی. نگاه به چهره عالم بهتر از آزاد کردن هزار بنده است برای تو.<sup>۱</sup>

اکنون که علم مقدمه تبلیغ و کمال است این فرموده خدا جا باز می‌کند که: «چرا از هر گروهی طایفه‌ای از آنان، کوچ نمی‌کنند تا با زرفای دین، معارف و احکام اسلام، آشنایی پیدا کنند و به هنگام بازگشت به سوی قوم خود، آن را انداز نمایند به این امید که بترسند و به گرد گناه نگردند؟»<sup>۲</sup>

بر اساس مفاد آیه، برخی باید برای کسب دانش کوچ کنند، مسلح به سلاح علم بگردند. سپس به سوی مردم برگردند و آنها را با تعالیم تعالی بخش اسلام و دانش مورد نیاز، آشنا سازند.

و بر مردم هم واجب است که از علما بهره بگیرند. و جهل خود را با سؤال برطرف نمایند.

در آیه دیگر می‌خوانیم: «از اهل ذکر (دانشمندان) پرسید اگر خود نمی‌دانید.»<sup>۳</sup> امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه «قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ» می‌فرماید: «در روز قیامت خدا به بنده خود می‌گوید: آیا می‌دانستی و گناه کردی؟ اگر بگوید: می‌دانستم؛ خدا به او می‌گوید: چرا به آنچه می‌دانستی عمل نکردی؟ و اگر بگوید: نمی‌دانستم. خدا می‌فرماید: چرا یاد نگرفتی تا عمل کنی؟!»<sup>۴</sup>

منشأ عمده لغزشها، نادانی است. کسی می‌گوید: از امام صادق پرسیدم: که

۱. بحار الأنوار، ۲۰/۱، تفصیل مطلب را در کتاب (تهذیب نفس، ج ۳، از مؤلف بجوید).

۲. قُلْ لَّا نَعْرِ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةً لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ (توبه / ۱۲۲)

۳. فَاسْتَلَمُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (نحل / ۴۳)

۴. تفسیر نمونه.

مردی بیماری آبله داشته، جنب هم شده، او را غسل جنابت دادند، او هم مُرد. حضرت فرمود: «او را کشتند، چرا نپرسیدند؟» و فرمود: «مردم هلاک می‌شوند به سبب نپرسیدن.»

و نیز امام صادق علیه السلام از قول رسول خدا می‌فرماید: «اف بر کسی که خود را هر روز جمعه برای امر دینش آماده نمی‌کند تا با آن تجدید عهد کند و از دینش پرسش نمایند.»

اینجاست که رابطه تنگاتنگ میان عالم و مردم مطرح می‌شود. و عالمی که می‌خواهد راهنمای مردم باشد لاجرم محدودیت‌هایی را باید تحمل کند. مخلص و زاهد باشد. نگاه به او درس باشد امام صادق علیه السلام از رسول خدا نقل می‌کند که: «دانشمندان فقیه تا هنگامی که وارد دنیا نشده‌اند، امین پیامبرند.» از حضرت پرسیدند ورود در دنیا یعنی چه؟ فرمود: «پیروی از سلطان؛ پس چون چنین کنند، نسبت به دینتان از ایشان، برحذر باشید.» و مهم‌تر اینکه سیره عملی دانشمندان تأثیرگذارتر از سخن آنان می‌باشد. خدا می‌فرماید: «مردم را به نیکی دعوت می‌کنید و خودتان را فراموش می‌کنید؟!»<sup>۱</sup> «چرا چیزی را که خودتان انجام نمی‌دهید می‌گویید؟»<sup>۲</sup>

در روایتی آمده: «مردم را به غیر از زبان (یعنی با عمل) به سوی خود بخوانید و زینت ما باشد نه مایه رسوایی ما.»

عالم با عمل، سرچشمه تحولات اساسی معنوی در جامعه است. امام صادق علیه السلام فرمود: «مرگ هیچ مؤمنی نزد ابلیس از مرگ عالم، محبوب‌تر نیست.»

و نیز فرمود: «چون مؤمن عالم بمیرد، رخنه‌ای در اسلام افتد که چیزی آن را نبندد.» نه تنها مرگ عالم بلکه هجرت و نبود او در یک منطقه هم سبب خسران و زیان است.

«استان بوشهر» در جنوب کشور یکی از استان‌های عالم خیز، بامعنویت و خوشنام است. از دیرباز، عزاداری مردم این استان، آشنایی آنها با احکام دین، تعبد آنها به اهل بیت، سادات و علما زیانزد بوده است و چه بسا شایستگی از این دیار که بار سفر بسته و همواره به حوزه‌های علمیه به ویژه نجف، قم هجرت کرده و با مبانی شریعت آشنا شده، سپس در جاهای مختلف به خدمت پرداخته و می‌پردازند. برخی از این رادمردان به درجهٔ اجتهاد هم رسیدند، ولی به سبب محجوب بودن، بی‌ادعایی مناعت طبع، و انزوا، خود را هرگز در جامعه مطرح نکرده و با علوم سرشار خود، گوشه‌نشینی را برگزیدند یا نقاب مرگ به رخ کشیدند و به سوی سرای ابدی شتافتند. و مردم این استان هم به وظیفهٔ خود عمل می‌کردند و پرسشهای خود را با علما در میان می‌گذاشتند. ولی بسی مایهٔ تأسف است که برخی از دست‌اندرکاران رسانه‌های گروهی و ارتباط جمعی حاکم بر جو استان، از معرفی الگوهای فرهیخته، دانشمند، عالم و نویسندهٔ استان، دست شسته و این مرز و بوم را به الگوهای مجازی در قالب هنرمند، نوازنده و... شناسانده‌اند. چه چهره‌هایی که نگاه به آنان یادآور بهشت و تجلی معنویت بوده و هست ولی مظلومانه، مهجورانه به تاریخ پیوستند و گمنام رفتند. فرهنگ مترقی و معنویت‌های این استان و مردم مذهبی آن در خارج از استان شناخته شده‌تراند تا در خود استان.

اینک برای آنکه گنجهای معنوی این دیار و فرهنگ والای مردم ساحل‌نشین معلوم شود فقط به بررسی اجمالی حیات علمی علمای یک روستای کوچک این استان غنی، می‌پردازیم که مشت نمونهٔ خروار است. «کردوان علیا» یکی از روستاهای منطقهٔ دشتی در استان بوشهر بوده و یک منطقهٔ کویری، گرمسیر، مستعد، اما کم‌بارش است.

این روستا از قرن‌ها پیش، مهد پرورش علمای رئانی و دانشمندان بی‌آلایش بی‌ادعا، فرهیخته، عارف زاهد و مجتهد بوده است.

آنچه که در پیش رو دارید، یادداشت‌های فقیه فرزانه آیه‌الله حاج شیخ علی بحرینی دشتی است که در دو بخش تنظیم گردیده است. بخش اول پیرامون

حالات علمای فامیل و نیز قریه کردوان علیاست که به درخواست برخی از علما، فضلا و طلاب منطقه برای حفظ میراث گذشتگان، الگوگیری از سیره علمی علمای سلف به صورت مکتوب درآمده، تا در اختیار نسل جدید قرار بگیرد و گوشه‌ای از پرده حجابی که چهره بزرگان این استان را پوشانده، کنار رود. ایشان نیز با وجود اشتغالات زیاد، این تقاضا را پذیرفتند و قلم به دست، به خلاصه‌نگاری حیات علمی و معنوی دانشمندان فامیل و قریه کردوان علیا در استان بوشهر پرداختند تا جرقه‌ای باشد برای تألیف بیوگرافی و شرح حال علما، دانشمندان، مخترعین، اساتید، شعراء، مردان وارسته، دینی و معنوی در جای جای این استان پرافتخار که واقعاً گنجهای نهفته زیادی دارد، و افزون بر این، مؤلف به طرح برخی از مسائل اخلاقی نیز پرداخته‌اند.

اما در بخش دوم، استفتاتی درج شده که حضرت ایشان در ضمن سالیان متمادی، از مراجع معظم تقلید داشته که برخی از این مسائل، فنی بوده و مراجع گرامی با استدلال، به آنها پاسخ داده‌اند و این خود سرمایه بسیار بزرگی است که بهره علمی و عملی در بر دارد. امید آن که علما، فضلا، طلاب، عموم طبقات، مردم ایمانی و خونگرم، عزیزان همشهری در استان بوشهر از آن بهره وافی ببرند.

بسی مایه خرسندی است که چاپ این اثر زمینه‌ای فراهم آورد تا شاید سایر مکتوبات مؤلف به ویژه دوره مباحث فقه و اصول معظم له که به قلم عربی بوده و تقریرات ارزشمند درس استادشان مرحوم آیه الله العظمی خوئی است با بیش از بیست جلد به زیور طبع آراسته گردد.